

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
UNIVERSITATEA „1 DECEMBRIE 1918” DIN ALBA IULIA
FACULTATEA DE TEOLOGIE ORTODOXĂ
ȘCOALA DOCTORALĂ DE TEOLOGIE

MISIUNEA BISERICII ȘI TINERII DIN SOCIETATEA
CONTEMPORANĂ

-rezumatul tezei de doctorat-

CONDUCĂTOR DE DOCTORAT:

PR. PROF. UNIV. DR. HABIL. MIHAI HIMCINSCHI

DOCTORAND:

VLAD IOAN BONDRE

ALBA IULIA

2018

Cuprinsul rezumatului tezei de doctorat

Cuvinte cheie.....	2
Cuprinsul tezei de doctorat	3
Introducere	4
Motivația și importanța studiului.....	6
Stadiul cercetării	8
Structura lucrării	13
Metode de cercetare	18
Concluzii generale, limite și perspective ale cercetării	21
Bibliografie	24

Cuvinte cheie: misiune, Biserică, responsabilitate, morală, educație, tineri, societate, postmodernism, provocări, indiferentism religios, secularizare, desacralizare, mass-media, yoga, tantra, karma, familie monoparentală, concubinaj, gay, lesby, divorț.

Cuprinsul tezei de doctorat

LISTA ABREVIERILOR	3
INTRODUCERE	4
Motivația și importanța studiului.....	7
Stadiul cercetării.....	9
Structura lucrării.....	14
Metode de cercetare.....	19
1.RESPONSABILITATEA SOCIALĂ A BISERICII FAȚĂ DE NOUA GENERAȚIE	22
1.1. Considerații misionare actuale.....	22
1.2. Profilul misionar al Bisericii.....	28
1.3. Particularități misionare interconfesionale.....	31
1.4. Conceptul responsabilității sociale prin misiune.....	39
1.5. Responsabilitatea morală ca antropologie ecleziastică.....	43
1.6. Premisele responsabilității prin educația religioasă.....	48
Concluzii.....	60
2.ATITUDINEA TINERILOR FAȚĂ DE POSTMODERNISM ȘI CONSECINȚELE LUI	63
2.1. Societatea postmodernă.....	65
2.2. Omul secularizat.....	71
2.3. Indiferentismul religios.....	82
2.4. Afluxul utopic mass-media.....	88
2.5. Dinamismul religios oriental.....	112
Concluzii.....	132
3.FAMILIA CREȘTINĂ SUB ASEDIUL PROVOCĂRILOR SOCIETĂȚII CONTEMPORANE	135
3.1. Teologia căsătoriei și etica postmodernă.....	137
3.2. Noi tipuri de familie.....	156
3.3. Divorțul.....	176
3.4. Tinerii și viața duhovnicească din cadrul familiei.....	196
Concluzii.....	200
4.ANEXĂ	204
CONCLUZII	216
BIBLIOGRAFIE	219
Declarație de autenticitate	248
Curriculum vitae	249

Introducere

Expunerea sistematică a raportului dintre provocările lumii contemporane și modul în care misiologia ca știință caută o rezolvare a acestora, constituie cheia lucrării intitulate: *Misiunea Bisericii și tinerii din societatea contemporană*. Obiectivul central al tezei este axat pe dorința de a trage un semnal de alarmă atât celor care se implică în viața Bisericii, cât și societății postmoderne, că noua generație de tineri reprezintă sămânța cea bună din *Pilda Semănătorului*, care nu trebuie sufocată de efectele negative ale societății postmoderne. În acest context, teza poate avea ca titlu echivalent: *Efectele postmodernismului asupra sănătății spirituale și psihice a tinerilor*.

Întemeierea Bisericii în chip nevăzut, prin jertfa de pe Cruce a Mântuitorului Iisus Hristos (Fapte 20, 28), a cuprins iconomia mântuirii neamului omenesc, iar prin învierea Sa, întreaga comunitate eclezială a fost îmbogățită în mod real prin viața cea nouă (Romani 6, 4). În acea taină a ridicării din morți (I Corinteni 15, 12-22) au fost înglobate, într-o sinergie a lucrărilor divine, toate făpturile zidite de către Dumnezeu, plinindu-se și desăvârșindu-se prin Iisus Hristos toate într-o toți (Efeseni 1, 23).

Împărăția lui Dumnezeu a fost pregătită omului, dar acesta trebuia să descopere taina credinței, a dragostei și a nădejzii. Pentru a-și garanta reușita, el a avut nevoie de un suport afectiv care să-i ghideze pașii spre împlinirea scopului propus. Convins de limita existenței și puterii sale, omul, și în speță tânărul, a căutat să înainteze spre veșnicie cu o cadență asemănătoare progresului elementelor tehnologice pe care le-a descoperit în spațiul profan al lumii, dar a constatat că acest ultim avânt nu-i oferă premisele necesare reușitei. Din acest motiv, el și-a recunoscut vinovăția manifestată prin actul neascultării, s-a smerit pe sine, ca prin unirea organică cu Persoana Fiului lui Dumnezeu să se înalțe, să redevină *κυριότητα* – „domn al universului”. Împlinirea scopului propus s-a realizat deplin prin acea lucrare de reedificare care unește prin har firea omenească cu dumnezeirea, adică prin Sfânta Euharistie, dar și prin lucrarea misionară a Bisericii, cea care i-a călăuzit pașii spre reușită.

Prin participarea Bisericii, ca sens al comuniunii și comunității, la lucrarea misionară a lui Iisus Hristos de propovăduire a Evangheliei dreptății, omului i s-a garantat îndumnezeirea după har, căci astfel el s-a făcut părtaș ascultării Cuvântului. Faptul că Biserica posedă un caracter pragmatic determinat de evenimentul Cincizecimii, exprimă modul în care ea acționează față de cei ce sunt membre sfințite ale Trupului tainic.

Pătrunderea misiunii Bisericii în cadrul profan al societății contemporane definește acțiunea ei de responsabilitate față de întreaga zidire a lui Dumnezeu. Lucrarea misionară a Bisericii se exercită pe fondul năzuințelor omului și a tânărului de a experimenta toate cele ce sunt ale lumii, dar de a rămâne în același timp unit cu veșnicia. Acest fapt a conturat în timp un paradox căruia Biserica trebuia să-i găsească o rezolvare. Exigența responsabilității Bisericii față de membrii ei a determinat extensiunea socială a acesteia, pornind de la *biserica de acasă*, care este reprezentată de mediul familial în care tânărul se dezvoltă. Dar, triumphiul formării depline a unui tânăr nu este determinat numai de familie, ci și de școală și de Biserică, care încearcă prin împreună lor lucrare să împlinescă porunca lui Dumnezeu, aceea de a-i crește pe tineri până la vremea când vor deveni vlăstare pline de rod (Ioan 15, 5), desăvârșiți întru toate (Matei 5, 48).

Responsabilitatea Bisericii față de noua generație de tineri este un concept actual, determinat de provocările societății contemporane în care ei își desfășoară activitatea. Datorită factorilor de tranziție, noua generație de tineri nu posedă suficientă experiență pentru a estompa efectele negative ce derivă din ideologiile postmodernismului. Din acest motiv, Biserica a căutat ca prin intermediul educației religioase pe care o oferă în mod gratuit membrilor ei să le ofere un suport real noilor generații de tineri. Așadar, caracterul organic al Bisericii, ca model al educației religioase, exprimă legătura dintre viața comunității și întreita slujire a Mântuitorului Iisus Hristos, de aceea, ea se continuă ca o responsabilitate, fiind, de fapt, un spațiu al credinței care se oferă ca dar spre metacunoaștere. În viața tinerilor, credința este deosebit de importantă și poate simboliza un limbaj comun cu cel al Creatorului. Dialogul dintre tineri și Dumnezeu va oglindi ceea ce lipsește societății de azi, ascultarea. Pe baza acestui considerent, năzuința Bisericii dar, și scopul tezei prezente este de a conștientiza societatea că educația nu reprezintă trăirea sinelui, ci deschiderea spre celălalt, ceea ce înseamnă că desăvârșirea noii generații de tineri poate avea loc în măsura educației religioase, a participării și identificării lor cu viața Bisericii.

Învățătura Sfinților Părinți a reprezentat mereu pentru creștini un ghid necesar în vederea cunoașterii lui Dumnezeu Cel Întreit în Persoane. Azi, când există libertatea de exprimare a credinței se poate constata o îndepărtare acerbă față de elementul religios. Motivele care au condus la această stare de degradare sau alterare a chipului lui Dumnezeu în om sunt multiple, dar rezonează cel mai bine cu provocările aduse de societatea postmodernă. Imaginea realității înconjurătoare devine tot mai obscură prin efectele negative pe care contemporaneitatea le produce prin structurile ei.

Asupra paradigmelor nou apărute în spațiul societății, Biserica caută să ofere soluțiile cele mai viabile pentru a induce, din nou, starea de normalitate, pentru a depăși acest prag critic al contemporaneității, încercând un oarecare progres cu cei ce vor a se desăvârși și a se pune în slujba Sfintei Treimi. Mobilitatea și dinamismul Bisericii a arătat întotdeauna că ea se poate regenera în funcție de nevoile membrilor ei, cu aceeași rigurozitate și valoare precum izvorul ei. În această notă a efortului Bisericii de a păzi sănătatea spirituală și psihică a membrilor ei, îndemnul Sfântului Apostol Pavel, „păziți unitatea Duhului” (Efeseni 4, 3), trebuie să devină pentru tineri un ghid practic de trăire în conformitate cu poruncile lui Dumnezeu. Acest sfat devine realitatea raportului dintre misiunea Bisericii și misiunea personală a fiecărui membru în parte, care trebuie să păstreze într-o stare nealterată înțelepciunea, răbdarea, pacea și blândețea. Reușita are loc în măsura unității de credință, a iubirii și a cunoașterii lui Dumnezeu.

Menționarea neamului efesenilor de către Sfântul Apostol Pavel în epistola sa, ca unii care sunt străini de cuvântul lui Dumnezeu, are în contextul misiunii tinerilor un rol aparte. Dacă frumusețea expunerii învățaturii de credință venite din partea Apostolului Neamurilor i-a determinat pe efeseni să caute sursa Adevărului, atunci și tactul pastoral al slujitorilor altarelor poate garanta aceeași reușită pentru noua generație de tineri, care trebuie să ajungă la „unitatea credinței...la starea bărbatului desăvârșit, la măsura vârstei deplinătății lui Hristos” (Efeseni 4, 13). Noul areopag, în care cuvântul ziditor de suflet poate rezona, trebuie să fie sinonim cu locul în care tânărul în desfășoară activitatea. Deși mediul *online* nu pare a fi propice pentru dezvoltarea vieții spirituale, există totuși programe și proiecte desfășurate de către Biserică în acest mediu virtual, care au ca scop dezvoltarea conștiinței morale a noii generații de tineri.

Motivația și importanța studiului

Potrivit sensibilității launtrice față de noua generație de tineri, precum și mediului în care mi-am desfășurat activitățile pe plan profesional, motivația abordării temei: *Misiunea Bisericii și tinerii din societatea contemporană*, a constituit pasul cel mai potrivit pentru a semnală provocările lumii contemporane, dar și efectele devastatoare pe care acestea le produc asupra sănătății spirituale a tinerilor. Spațiul lumii contemporane devine asaltat de noi ideologii, de aceea s-a găsit, o nișă diferită de expunere a intrigilor care pun stăpânire, atât pe cadrul social, cât și pe fiecare individ în parte. Noua perspectivă de expunere a fenomenelor devastatoare s-a format pe baza relației cauză-efect, încercând

a se evidenția faptul că orice abatere de la sursa Adevărului va aduce cu sine suferință. Această suferință trebuie înțeleasă în măsura dezechilibrului spiritual, psihic și fizic, care, odată ce pune stăpânire pe noua generație de tineri, îi încheștează într-un vid din care vor simți că nu mai au scăpare.

Cunoscând vicisitudinile acestei lumi, mi-am propus ca, în timpul orelor de religie desfășurate în cadrul practicii pedagogice și prin profesarea ulterioară a acestei discipline la diverse nivele de școlarizare, să abordez în mod direct fiecare provocare. Expunerea subiectelor care guvernează în mod direct viața tinerilor mi-a motivat și mai mult spiritul efervescent în vederea identificării unor răspunsuri pertinente. Din acest motiv, în anul 2008, în cadrul parohiei la care eram afiliat, am început un program cu tinerii, care, pe lângă activitățile filantropice de ajutorare a bătrânilor netransportabili și cele legate de cântarea corală, includea *workshop*-uri pe teme concise, legate tocmai de aceste provocări care îi determină pe tineri să experimenteze o altfel de viață.

Pe lângă activitățile didactice și programele desfășurate în parohie care au avut ca tematică *provocările lumii contemporane*, am încercat o prezentare succintă a acestor provocări de ordin secular și în cadrul lucrărilor de licență și de disertație, dar nu mi-am îndreptat atenția spre efectele produse de către acestea. Din acest motiv, am fost impulsionat să cercetez în amănunt fenomenele care rezultă din astfel de derapaje morale și să le prezint într-o notă actuală, în cadrul tezei de doctorat. Pentru aceasta, m-am folosit de baza de date pe care o dețineam, căreia i-am adus o actualizare, supunându-o unei perspective interconfesionale. Pentru realizarea acestui lucru, am participat la numeroase conferințe, în urma cărora mi-am însușit cunoștințe și puncte de vedere diferite față de cele inițiale, pe care le-a expus într-o ordine sistematică, mânat de dorința de a găsi în cel mai scurt timp posibil o rezolvare asupra problemelor cu care tinerii se confruntă.

Spiritul dinamic m-a determinat ca în realizarea tezei de doctorat să fac apel la chestionare și interviuri realizate în mod personal, pentru a sublinia, din nou, dorința de a estompa în cel mai scurt timp efectele negative ale provocărilor prezentate.

Pe baza acestei năzuințe, am intitulat teza: *Misiunea Bisericii și tinerii din societatea contemporană*, mânat de dorința de a exprima importanța unui astfel de subiect, care trebuie să fie cercetat de către toți aceia care doresc să pună un început bun în viața lor. Desigur, alegerea unui astfel de titlu nu ar fi fost suficientă, dacă nu era susținută de importanța subiectului prezentat. În acest sens, m-am bazat pe relatările unui apropiat, care a experimentat într-un mod extrem o mare parte dintre aceste fenomene seculare. Efectele produse au fost devastatoare, iar acest fapt a determinat alcătuirea unei astfel de

lucrări. Importanța studiului nu este susținută numai de calitatea observatorului, ci de realitatea și de gravitatea efectelor pe care provocările postmodernismului le produc asupra sănătății spirituale, psihice și fizice a tinerilor.

Parcursul activității mele teologice vizează slujirea preoțească, de aceea îmi doresc înțelegerea cât mai aprofundată a criteriilor care duc la depărtarea tinerilor față de religie și credință, pentru că scopul suprem al slujitorului este acela de a-i căuta pe cei rătăciți și a-i aduce pe cărarea Împărăției lui Dumnezeu. Privind lucrurile din această perspectivă, s-a impus o înțelegere aprofundată a cadrului social actual. Tinerii trebuie crescuți în spiritul credinței strămoșești, educația trebuie să fie implementată cu mult tact, tocmai de aceea am publicat un volum: *Triumful - jurnal către adolescenți*, care are menirea de a oferi tinerilor un grafic al parcursului duhovnicesc-moral imperios într-o societate desacralizată.

Privind lucrurile din perspectiva activității teologice și pedagogice, lucrarea ar putea fi un mijloc și un instrument util de prezentare a provocărilor seculare. Aceasta se dorește a fi pusă mai apoi la îndemâna slujitorilor altarelor, a profesorilor de religie și a conferențiarilor care abordează acest subiect atât de actual, dar mai ales a tinerilor care, asediați de noile perspective asupra societății, doresc să se întoarcă la autenticitatea credinței, la puritatea normelor morale.

Stadiul cercetării

În cadrul Bisericii, tinerii reprezintă un sector privilegiat, deoarece ei au responsabilitatea de a continua misiunea de propovăduire a Evangheliei Mântuitorului Iisus Hristos. Din acest motiv, problemele cu care ei se confruntă și care ar putea să-i îndepărteze de la apostolatul lor au devenit subiectul principal al misiunii Bisericii, care încearcă să găsească o soluție viabilă și permanentă pentru rezolvarea acestora. Deși multe dintre provocările la care sunt supuși tinerii sunt provenite din nemărginitul univers al gândirii lor, societatea contemporană este principalul vinovat pentru încurajarea și dezvoltarea lor. Acest fapt a determinat ca o serie întreagă de cercetători din diferite domenii de specialitate să se focalizeze asupra relației *tineri - societate*. Dintre toate aceste domenii, misiologia a prezentat cea mai mare încredere, deoarece în demersul ei s-a folosit de rezultatele pozitive dobândite pe întreg parcursul istoriei, cărora li s-au adăugat toate structurile componente: educația religioasă, pastorația, infailibilitatea Bisericii etc.

Dezvoltarea și progresul tinerilor au devenit un subiect de real interes și pentru societate, care a căutat să-și formeze viitorii contribuitori în măsura intereselor ei, iar acest fapt a demarat un soi de competiție între *Biserica și societate*. Pe baza acestui fapt, sociologii, teologii, psihologii și teoreticienii au început o dispută în încercarea de a-și atribui supremația față de subiectul prezentat. Începând cu cele mai vechi cercetări, precum cea a lui Vasile ISPIR, *Îndrumarea misionară a Bisericii Ortodoxe, 1922*, până la cea a autorului Danny FRANKS, *People Are the Mission - How Churches Can Welcome Guests Without Compromising the Gospel Paperback, 2018*, misiologii au arătat că segmentul lor științific este cel mai potrivit pentru o temă generală ca *Biserica-Tinerii-Societatea*, deoarece se bazează pe situații reale, din teren, provenite pe fondul unui dialog permanent cu tinerii, cu o parte a comunităților religioase sau cu cei care doresc să cunoască izvorul adevărului. Cele mai reprezentative lucrări în acest sens aparțin misionarilor străini, precum Stephen BAYNE, *Mission is Response, 1966*; James STAMOOLIS, *Eastern Orthodox Mission Theology Today, 1986*; David BOSCH, *Transforming Mission - Paradigm Shifts in Theology of Mission, 1991*; Harvie CONN, *Eternal word and changing worlds - Theology, Anthropology and Mission in dialogue, 1992*; Donald MESSER, *A Conspiracy of Goodness-Contemporary Images of Christian Mission, 1992*; John PIPER, *Let the nations be glad! The supremacy of God in Missions, 1993*; Vinay SAMUEL/Chris SUGDEN, *Mission as Transformation - A theology of the whole gospel, 1999*; Eckhard SCHNABEL, *Early Christian Mission, 2004*; Paul HIEBERT, *The Gospel in Human Contexts-Antropological Explorations for Contemporary Missions, 2009*; Eric WRIGHT, *A Practical Theology of Missions-Dispelling the Mystery, Recovering the Passion, 2010*, dar și profesorilor de misiologie români precum Gheorghe PETRARU, *Misiologie Ortodoxă, 2002*; Mihai HIMCINSCHI, *Biserica în societate - Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală, 2006*; Valer BEL, *Misiune, Parohie, Pastorație - Coordonate pentru o strategie misionară, 2006*.

Pe baza acestor cercetări, mi-am format o imagine de ansamblu și o nișă pe care trebuie să o urmăresc pentru a descoperi spații necercetate, care ar putea să rodească răspunsuri clare asupra temei propuse. Din acest considerent, în primul capitol al tezei, *Responsabilitatea socială a Bisericii față de noua generație*, mi-am propus să evidențiez rolul suprem al Bisericii, acela de a purta responsabilitatea membrilor ei, înțelegându-se în acest context faptul că Biserica le oferă tinerilor toate mijloacele necesare pentru ca aceștia să intre în ogorul Împărăției lui Dumnezeu. Studiile autorilor Paul BENWERE, *The Social Responsibility of the Church, 1971*; Peter van INWAGEN, *Moral Responsibility and*

Ontology 2000; Anne CONZEMIUS/Jan O'Neill, *Building Shared Responsibility for Student Learning, 2001*; Osagie OBASOGIE, *Social Responsibility as a professional virtue, 2004*; Nafsika ATHANASSOULIS, *Morality, Moral Luck and Responsibility, 2005*; Martin FISCHER, John, *My Way - Essays on Moral Responsibility, 2006*; Karen EVANS, *Learning, Work and Social Responsibility, 2009*; Gareth EVANS, *The Responsibility to Protect - From an Idea to an International Norm, 2009*; Larry CHURCHILL, *The Languages of Fate and Moral Responsibility, 2012*; Neil LEVY, *Cousciousness – Moral Responsibility, 2014* au reprezentat pentru mine un reper, pentru a înțelege cu adevărat sensul responsabilității. Pornind de la imaginea pe care mi-am format-o pe baza surselor bibliografice, am dorit să prezint conceptul responsabilității Bisericii într-o altă formă, mult mai accesibilă înțelegerii. Din acest motiv, primul capitol al tezei reprezintă *piatra cea din capul unghiului*, în conținutul lui cuprinzându-se date despre caracterul extensiv al misiunii Bisericii, care încearcă să-l conștientizeze pe tânărul contemporan de frumusețea, statornicia și deplinătatea harului divin mântuitor care i se împărtășește în mod deplin. Noutatea pe care o aduce acest prim capitol se bazează pe elementele ce prezintă destoinicia Bisericii de a se afla în permanență într-o stare de veghe asupra membrilor ei, mai ales a celor tineri, cărora le oferă posibilitatea de a se dezvolta până la măsura desăvârșirii. Acest fapt nu indică un simplu proces de asimilare, ci un imbold pentru ca tinerii să dezvolte un misionarism intern, văzut prin prisma elementelor morale. Cu alte cuvinte, Biserica le descoperă tinerilor capacitatea de a desluși tainele lumii, dar îi responsabilizează în același timp, cu scopul de a permanentiza experiențele spirituale venite pe fondul descoperirilor. Descoperindu-se pe sine, tânărul va reuși să dezvolte acel misionarism intern din care va izvorî dorința de a reforma modul de guvernare colectiv. În acest sens, tânărul nu se va mai pierde pe sine în vârtejul mirajelor societății contemporane, ci va deveni un simbol al responsabilității proprii și colective. Urmare a acestor idei, mi-am propus ca tema: *Responsabilitatea Bisericii față de noua generație*, să cuprindă trei aspecte esențiale: *conceptul general al responsabilității*, a cărui sursă informațională o dețineam ca urmare a cercetărilor bibliografice efectuate, *misiunea Bisericii văzută prin capacitatea ei de a purta de grijă noilor generații de tineri* – aspect ce cuprinde esența temei propuse, care, deși cercetată de către alți autori, nu a cuprins elementele educației religioase, și *misionarismul intern* – care cuprinde cele mai noi perspective asupra modului în care tinerii pot lupta cu provocările societății contemporane care au efecte negative asupra sănătății lor spirituale și psihice. Dorința mea este ca stadiul actual al cercetărilor cu privire tema propusă să fie dezvoltat în așa măsură, încât titlul

primului capitol al tezei de doctorat să reprezinte un proiect ce urmează a fi dezvoltat de Biserica Ortodoxă la nivel național. În cadrul acestui proiect, se dorește ca tinerilor să li se aducă la cunoștință faptul că ei au datoria de a-și creiona un profil misionar intern, că educația religioasă este prima etapă în vederea realizării lui, că o împreună-lucrare alături de misiunea Bisericii va garanta o societate sănătoasă, normală și prosperă.

Cu privire la cel de-al doilea capitol, cercetările m-au condus la concluzia că subiectul propus: *Atitudinea tinerilor față de postmodernism și consecințele lui*, a reprezentat un real interes pentru mulți sociologi, teologi și academicieni. Bazându-mă pe studiile autorilor Laurence CAHOONE, *From Modernism to Postmodernism - An Anthology*, 1996; Savatie BAȘTOVOI/Nicolae BALOTĂ/Andrei KURAEV/Dumitru CRUDU, *Ortodoxia pentru postmoderniști*, 2001; Chistopher BUTLER, *Postmodernism*, 2002; Daniel CORBU, *Postmodernismul pe înțelesul tuturor*, 2004; David HARVEY, *Condiția postmodernității*, 2002; Richard APPIGNANESI/Chris GARRATT, *Câte ceva despre Postmodernism*, 2003; Gheorghe ISTODOR, *Postmodernismul - provocarea majoră pentru misiunea Bisericii creștine*, 2005; Vasile NECHITA, *Postmodernitatea - ieșire din creștinism*, 2005; Ion POPESCU, *Ortodoxie și Postmodernism*, 2005; Gheorghe PETRARU, *Paradigme conceptuale moderniste și postmoderniste și impactul lor asupra teologiei și misiunii Bisericii*, 2005; Daniel CORBU, *Postmodernism și Postmodernitate în România de azi*, 2008; Niall LUCY, *A Dictionary of Postmodernism*, 2016, am pornit o adevărată cercetare a elementelor ce compun curentul postmodernist, încercând să găsesc veriga cea mai slabă, care ar putea rupe acest lanț al manifestărilor coruptibile. Deși, inițial, această cercetare trebuia să fie o nouă constatare a fenomenelor seculare, ea s-a dovedit mult mai anevoioasă.

Dacă ultimele cercetări s-au oprit a sublinia conceptul omului secularizat sau indiferent religios, eu am descoperit că postmodernismul s-a folosit și de alte mijloace pentru a-și lărgi orizontul doctrinar. *Mass-media* și dinamismul religios oriental au devenit două structuri vaste ce slujesc postmodernismului cu o vocație deosebită, alimentându-i în permanență spiritul profan. Pornind de la cercetările lui Debra SPITULNIK, *Anthropology and Mass-media*, 1993; Sara STOVE, *Religion and the Mass-media - Audiences and Adaptations*, 1997; Kenneth THOMPSON/Anita SHARMA, *Secularization, Moral Regulation and the Mass-media*, 1998; Ion ALBULESCU, *Educația și Mass-media*, 2003, ce privesc influența exercitată de televizor sau manipularea perfidă a internetului, până la studiile lui Shiva SAMHITA, *Cartea Secretelor din Hatha și Tantra-Yoga*, 1993; Vilma LAVANI, *Yoga pentru sex*, 2004; Bija BENNET, *Yoga emoțională - Cum*

poate trupul să vindece mintea, 2004; Ioan FILARET, *Creștinism și yoga, 2011*; Satynanda PARAMAHAMSA, *Yoga-Sutra, 2012*, în care se vorbește despre sucombarea creștinismului prin practicile orientale, postmodernismul s-a arătat a fi un adevărat susținător al acestor metode de globalizare în masă.

Bazându-mă pe spiritul de observație, am constatat că manifestarea libertină al postmodernismului poate fi estompată în măsura în care acesta este supus criticii. Evaluarea permanentă a punctelor cheie spre care se îndreaptă, evidențierea în mod regulat a efectelor negative pe care le produce asupra sănătății psihice, spirituale a tinerilor, combaterea prin doctrine creștine etc. vor garanta succesul în acest sens. Dorința mea este ca aceste stadii ale cercetărilor privind efectele postmodernismului să rămână ancorate în trecut, fără vreo posibilitate de evoluție. În măsura aplatizării evoluției, societatea se va întoarce din nou la valorile creștine, iar tinerii vor avea parte de un progres spiritual și social adecvat.

Conduc de dorința de a explora o zonă cât mai vastă a provocărilor pe care societatea contemporană le aduce în prim planul vieții tinerilor, mi-am propus pentru cel de-al treilea capitol: *Familia creștină sub asediul provocărilor societății contemporane*, o analiză clară asupra efectelor postmodernismului care au influențat inclusiv celula de bază a societății. Pentru a sublinia gravitatea consecințelor, am ales să prezint un studiu referitor la problema divorțului. O astfel de cercetare nu a fost prezentată într-o notă teologică ortodoxă românească, de aceea subcapitolul intitulat: *Divorțul*, se dorește a fi o contribuție în acest sens. Pornind de la cercetările autorilor Craig EVERETT/Sandra Volgy EVERETT, *Divorțul sănătos – 14 etape ale divorțului și recăsătoririi, 2008*; Benjamin FĂRĂGĂU, *Divorțul și Recăsătoria – Deși Dumnezeu urăște despărțirea în căsătorie, El nu întoarce spatele problemei, 2009*; Vasilios PAPADAKIS, *Teologia Ortodoxă despre divorț, 2011*, am nuanțat linia ce demarcă trufia exagerată a soților de iubirea primită prin binecuvântarea din Taina Căsătoriei. Prezența divorțului în sânul contemporaneității pare să devină o normalitate, iar acest fapt atestă starea de sănătate a societății. Desigur, acestui ultim prag critic al relației dintre cei doi soți i se pot adăuga alte provocări pe care postmodernismul le-a adus odată cu evoluția sa. Noile tipuri de familie reprezintă un paradox pentru societatea tradițională, temeiul discrepanței fiind redat de antiteza termenilor care definesc noile concepte. Dacă termenul *familie* definește unirea dintre două persoane, atunci variabila de *familie monoparentală* nu își are temeiul, pentru că reprezintă o contradicție în termeni și înțeles, așa cum o reprezintă și familiile formate din parteneri de același sex.

Studiile arată că societatea postmodernă în care trăiește tânărul de azi are principii și repere diferite față de societatea tradițională. Datorită efectelor nefaste ale științei și a tehnologiei, tânărul și-a schimbat atitudinea față de lume, încercând prin noi mijloace și tehnici să găsească soluții pentru problemele sale. Lumea tânărului contemporan este lumea posesiei, a sclaviei materiale, totul este redus la rentabilitate. Tânărul modern cunoaște bogăția lumii, o supune, dar uită de Dumnezeu, Cel care a creat-o. Acest fenomen, al trecerii de la teocentrism la antropocentrism, poartă azi numele secularizării. Societatea nu își mai păstrează valorile, tinerii nu mai au exemple, apare indiferentismul. Respingerea cu cerbicie a adevărului vieții spirituale, refuzul de a comunica cu Dumnezeu, egocentrismul, drogurile, religiile orientale, relativismul religios par a fi cele mai frecvente provocări care conduc la desfacerea armoniei cerești, producând în ființa tânărului o identitate diferită.

Din acest motiv, printr-o activitate socială și misiologică, Biserica dorește să ofere viitoarei generații de creștini toate cele necesare pentru mântuire. Prin purtarea de grijă a Bisericii, tânărul trebuie să ajungă la sentimentul religios, care este adâncimea vieții și actul prin care se poate vedea lumina lui Hristos. În acest sens, misiologia trebuie să răspundă totdeauna firii veacului, să țină seama de împrejurările în care se găsesc cei cărora se adresează, fiind cea la mai îndemână metodă pentru a pătrunde în suflete tinerilor și a le câștiga pentru Dumnezeu. Scopul misiologiei și al misiunii este, în acest sens, o luptă permanentă cu lumea, timpul, ispita. Misiunea Bisericii, în societatea de azi, nu este altceva decât revigorarea stării morale de care lumea are nevoie.

Structura lucrării

În încercarea de a elabora o teză de doctorat într-o notă academică, cu o structură solidă a informațiilor, am apelat la cele mai noi surse bibliografice, fapt ce a permis sistematizarea lucrării într-un mod corect și concis. Lucrarea a primit o formulă clasică, bazată pe capitole și subcapitole, căreia i s-au adăugat anexe. Deloc de neglijat a fost modul în care titlul tezei trebuia să corespundă cu structura acesteia. Mai mult decât atât, în alcătuirea tezei am încercat ca ideea principală să fie întrezărită la fiecare pagină redactată, tocmai din dorința de a trage un semnal de alarmă cititorului asupra dezastrelor pe care noile ideologii le produc asupra sănătății psihice, spirituale și fizice a tinerilor. Acest aspect a fost construit pe temeiul elasticității subiectului, care poate să aibă puncte de vedere diferite sau rezolvări prompte, cărora cititorul să le dea curs.

Deși urmează o structură academică, teza de doctorat: *Misiunea Bisericii și tinerii din societatea contemporană*, prezintă subiectul într-o cronologie inversă. În acest sens, în prima parte a tezei, am prezentat ceea ce trebuia să fie, de fapt, ultima ei parte, și anume răspunsul pe care Biserica îl oferă societății secularizate și desacralizate. Inversarea capitolelor s-a bazat pe dorința de a arăta că prima realitate a vieții este Adevărul, iar lipsa ascultării față de Acesta îl determină pe tânăr să ajungă pe o pantă suicidară a vieții sale spirituale și morale. Așadar, lucrarea începe cu învățătura pe care Biserica a adresat-o lumii întregi, propovăduind în mod neconținut cuvântul despre Dumnezeu. Mai mult decât atât, în această primă parte, lucrarea prezintă răspunsul cel bun dat provocărilor cu care noua generație de tineri se confruntă. Subtilitatea acestei particularități vrea să sublinieze în mod cert faptul că tinerii sunt datori să își păstreze identitatea de „chip și asemănare”, că Biserica este în permanență responsabilă față de ei, că Iisus Hristos îi cuprinde pe toți în brațele Lui deschise „Lăsați copiii să vină la Mine” (Marcu 10, 14).

Deși supusă criticii, o astfel de abordare trebuie înțeleasă în duhul Adevărului. Tinerii trebuie să pornească pe drumul vieții având deplina conștiință că Iisus Hristos le poartă de grijă, iar Biserica, văzută ca o extindere a Trupului Lui, le poate garanta mântuirea. Atributele pe care Biserica le posedă reprezintă cheia succesului în lupta cu provocările acestei lumi, de aceea evidențierea lor a constituit primul pas pe care am dorit să-l realizez în elaborarea tezei.

Avându-se în vedere multitudinea aspectelor prezentate, lucrarea solicită cititorului maximă atenție, deoarece conținutul ei este îmbrăcat într-o notă dogmatică cu nuanțe filosofice. În acest sens, primul capitol al tezei, *Responsabilitatea socială a Bisericii față de noua generație*, a fost elaborat pe baza unui raport echitabil între cele șase subcapitole și cele șase atribute pe care Biserica le posedă: misiune, evanghelizare, mărturie, slujire, sfințenie, pastorație. Din acest considerent, în primul subcapitol, *Considerații misionare actuale*, am evidențiat un grafic al contextului misionar contemporan, pornind de la momentul chemării Sfinților Apostoli ca martori ai Adevărului, până la universalitatea acestui act, înțelegându-se astfel datoria fiecărui om de a transmite mai departe cuvântul lui Dumnezeu. Desigur, trebuie precizat faptul că, în contextul misionar contemporan, Biserica se lovește de un zid al ideologiilor nihiliste, care aduce multă greutate scopului propus - propovăduirea Împărăției Cerurilor. Cu toate acestea, primul subcapitol nu se dorește a fi o reflexie negativă a spațiului în care Biserica trebuie să-și exercite misiunea, ci un semnal de alarmă îndreptat spre societatea care

trebuia să maximizeze interesul față de religios, nu să-l ignore, așa cum se întâmplă în prezent.

În subcapitolul al doilea, am prezentat într-o formă clară: *Profilul misionar al Bisericii*, reliefând caracteristicile specifice ale acestuia, precum și constituțiile fundamentale ale Bisericii - euharistia și eshatologia. Conturarea unei imagini asupra misiunii Bisericii nu a reprezentat pentru mine un efort deosebit, deoarece realitatea subiectului a fost vizibilă încă de la început: iubire, dialog, slujire.

Pornind de la premisa că misiunea Bisericii reprezintă efortul acesteia de a acționa împotriva tuturor vicisitudinilor societății și de a purta responsabilitatea membrilor ei, am intitulat cel de al treilea subcapitol: *Particularități misionare interconfesionale*, nu din dorința de a sublinia deplinătatea misionară a Bisericii Ortodoxe prin multitudinea programelor ei, ci de a arăta că misiunea este o realitate universală care trebuie să-l prezinte în mod deplin pe Iisus Hristos ca Mântuitor al lumii. Ideea responsabilității misionare a Bisericii a fost expusă pe larg și în subcapitolul patru, *Conceptul responsabilității sociale prin misiune*, motivația fiind aceea de a sublinia capacitatea Bisericii de a capta, în incomensurabilitatea iubirii sale, întreaga comuniune a credincioșilor. Responsabilitatea Bisericii nu este o lucrare ideologică, ci una reală, iar acest fapt se împlinește prin binefacerile pe care aceasta le revarsă peste membrii ei. Mai mult decât atât, cel de al cincilea capitol, *Responsabilitatea morală ca antropologie ecleziastică*, prezintă progresul lucrării misionare prin filtrul responsabilității, arătând că tinerii se pot dezvolta armonios datorită coexistenței lor în planul lui Dumnezeu. Așadar, responsabilitatea Bisericii devine o formă a încorporării spirituale, prin care noua generație de tineri să înțeleagă că în măsura în care vor produce valoare în viața lor, vor maximiza calitatea lor de fii ai lui Dumnezeu.

În ultimul subcapitol: *Premisele responsabilității prin educația religioasă*, am urmărit să imprim în mintea tinerilor faptul că dezvoltarea lor se concretizează prin eforturile pe care aceștia le îndreaptă spre ei înșiși și spre ceilalți. Sinergia dintre educația primită în sânul familiei și cea oferită de Biserică reprezintă cheia oricărui răspuns pe care tânărul trebuie să-l ofere în momentul în care acesta este asaltat de provocările vieții.

În cel de-al doilea capitol al tezei, *Atitudinea tinerilor față de postmodernism și consecințele lui*, mi-am îndreptat atenția asupra spațiului în care Biserica își exercită misiunea ei de propovăduire a Evangheliei. Din păcate, acesta este definit de o criză a contemporaneității, de fenomene și mentalități inepte, fapte ce pun în dificultate programele pe care Biserica încearcă să le implementeze în planul cadru al vieții tinerilor.

În primul subcapitol, *Societatea postmodernă*, am evidențiat progresul istoric al societății, care, deși ar fi trebuit să reflecte o imagine a desăvârșirii spirituale, morale, economice, politice, s-a arătat a fi plină de dizgrație, imoralitate, incapabilă de a governa frumusețile lumii acesteia. Datorită acestor disfuncționalități și-a făcut apariția acel raport cauză-efect. Multitudinea incoerențelor sistemelor sociale au surmenat capacitatea spirituală a omului, fapt pentru care acesta a început să devină interesat de noile tipologii de ideologii. *Omul secularizat*, cel de al doilea subcapitol, reliefează în mod clar titlul pe care omul contemporan a ajuns a-l purta. Deși străin ca limbaj, acest titlu reflectă în mod deplin rațiunea societății, care se focusează pe productivitate și nu pe valențele morale. Caracteristica principală a omului secularizat este: *Indiferentismul religios*, titlu pe care l-am dat subcapitolului al treilea al celui de al doilea capitol. Acest indiferentism nu se referă la o stare de nepăsare, ci la încercarea de a distruge adevărul, valoarea și spiritul creștin. Efectele indiferentismului religios au ca țintă atât individul, cât și cadrul în care el își desfășoară activitatea.

Mânat de dorința de a prezenta consecințele pe care postmodernismul și societatea secularizată le au asupra sănătății spirituale și psihice a tinerilor, mi-am îndreptat atenția spre adjuvanții acestor fenomene - iluziile de tip *mass-media*. În acest sens, subcapitolul: *Afluxul utopic mass-media*, prezintă multitudinea elementelor negative ce rezultă din utilizarea de către tineri a televizorului și a internetului. Scopul tehnologiei a fost acela de a oferi o informație în cel mai scurt timp posibil, dar, odată cu trecerea timpului, tehnologia a devenit o unealtă a intereselor politice, iar acest fapt este dovedit în teza prezentată. Pornind de la influența exercitată de televizor, trecând prin acțiunea manipulatorie și perfidă a internetului și terminând cu efectele devastatoare ale rețelelor sociale, am semnalat abuzul mijloacelor *mass-media* asupra sănătății psihice și spirituale a tinerilor, solicitând acestora mult discernământ în momentul utilizării platformelor virtuale.

Efectele progresive ale mijloacelor *mass-media* au determinat un soi de curiozitate absurdă, motiv pentru care mulți dintre utilizatorii acestor platforme au început să caute informații referitoare la elementele spirituale ale religiilor necreștine. Încântați de practica ritualului, de culoare și de joc, mulți tineri au început să practice *yoga*. Subcapitolul al cincilea: *Dinamismul religios oriental*, prezintă doctrina acestor religii, dar și efectele devastatoare pe care acestea le au asupra sufletului și trupului. Din acest motiv, am prezentat, sub forma unui raport practică-efect, doctrina celor mai mari religii ale lumii

orientale, îndemnându-i pe tineri să privească aceste practici doar ca manifestări culturale, nu ca pe unele ce trebuie experimentate.

Al treilea capitol al tezei, *Familia creștină sub asediul provocărilor societății contemporane*, reprezintă pentru mine cheia întregii lucrări. Deși numai o parte din titlul capitolului corespunde cu tema generală a tezei, alegerea unui subiect precum familia se bazează pe dorința personală de a demonstra că orice abatere de la această structură plenară contribuie la adevărate dezastre de ordin spiritual, psihic sau fizic. Definită ca o celulă de bază a societății, familia este chintesența virtuților, căci în ea se regăsește răbdarea, nădejdea, dragoste, credința, înfrânarea. Din acest considerent, am pornit o amplă cercetare asupra modului în care trebuie să fie văzută familia în spațiul societății contemporane. Această cercetare am concretizat-o în primul subcapitol intitulat: *Teologia căsătoriei și etica postmodernă*, în care am prezentat prin comparație modelul tradițional al familiei care cuprinde legătura dragostei soților la care se adaugă binecuvântarea lui Dumnezeu și modelul contemporan al familiei, văzut ca un sistem închis ce are în componență sarcini și obligații pe care soții trebuie să le îndeplinească pentru a-și asigura un statut social deosebit.

Elementele care se desprind din structura familiei moderne au fost condensate într-un nou subcapitol, *Noi tipuri de familie*, în care am criticat în mod pertinent noile terminologii date unei structuri incoruptibile. Familia monoparentală, concubinajul, sau familia cu parteneri de același sex, au devenit termeni viabili utilizați de societatea contemporană pentru a defini o structură apropiată de cea tradițională, dar, în mod real, acești termeni definesc, de fapt, incapacitatea, iresponsabilitatea și lipsa de curaj a partenerilor de a asculta glasul și învățătura Sfintei Scripturi, cea care reprezintă un adevărat ghid pentru întemeierea unei familii autentice. Marcat de dorința de a governa toate cele ce sunt în jurul lui, tânărul abdică în fața realității, se face părtaș neascultării, iar aceasta aduce cu sine moartea sufletească, prin aceasta înțelegându-se incapacitatea soților de a răspunde cerințelor cuplului. Pe baza acestei disfuncții, am intitulat penultimul subcapitol *Divorțul*, dorind să exprim cu fermitate că această practică nu corespunde niciunei religii și nici vreunei ideologii primare, exprimând în termeni concisi faptul că nu există nici un motiv real pentru care doi soți să divorțeze. Cercetarea efectuată asupra actului de separare a cuplului conjugal a cuprins o exegeză amănunțită a paginilor Sfintei Scripturi, iar concluzia finală a cercetării corespunde cu cea a textului de la Marcu 10, 9 - *ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă*. Ultimul subcapitol, *Tinerii și viața duhovnicească din cadrul familiei*, reprezintă un răspuns ferm dat provocărilor pe care

societatea postmodernă le adresează familiei. În incomensurabilitatea efectelor negative produse de către această societate, există totuși posibilitatea unui progres duhovnicesc vizibil în cadrul familiei, dar acesta se bazează pe elementele cheie ale vieții creștine: rugăciune, post, lectură patristică și Euharistie.

Structura tezei de doctorat se încheie cu o anexă, care are forma unui interviu pe care l-am realizat împreună cu un tânăr asupra căruia efectele postmodernismului au produs grave dezechilibre la nivel spiritual, psihic și fizic.

Pe baza cercetărilor ample cărora li se adaugă studiul de caz prezentat, am prezentat o serie de concluzii, menite să trezească la conștiință noua generație de tineri. Aceștia din urmă au datoria de a păstra în mod nealterat harul primit odată cu Taina Sfântului Botez, de a progresa spiritual prin împreună slujire cu Biserica lui Iisus Hristos, de a se opune cu vehemență provocărilor ce apar pe parcursul vieții lor și de a găsi toate mijloacele necesare estompării efectelor negative ale societății postmoderne asupra sănătății spirituale și psihice.

Metode de cercetare

Pentru a ilustra cât mai coerent și concis tema aleasă, am dorit ca pentru elaborarea acesteia să utilizez cât mai multe metode de cercetare. Obiectivele pe care le-am fixat au solicitat cunoștințe pentru a dezvolta tema propusă. Prin aplicarea lor am urmărit identificarea unor soluții imediate asupra subiectului propus. Bazându-mă pe cercetări exploratorii, mi-am îndreptat atenția atât spre cercetările descriptive și explicative, precum și spre cele de impact sau predictive, în încercarea de a găsi cea mai rapidă formulă ca tema propusă să fie considerată o noutate în domeniul cercetării teologice. Aplicarea metodelor de cercetare s-a făcut pe mai multe etape.

Prima etapă se fundamentează pe cercetarea teoretică a studiilor apărute cu privire la domeniul de caz ales, pentru a-mi forma o idee generală. De la această etapă, am început să cercetez lucrările de referință, urmând ca mai apoi să le analizez, integrându-le într-o bază de date. A doua etapă a cuprins formularea unor indicatori care să mă conducă în punctul central al problemei. Am selectat informațiile și le-am comparat, căutând să prezint în cadrul tezei conținuturi de impact, care să devină interesante chiar și pentru cei neavizați. În ultima etapă a lucrării, pe baza interpretării datelor și pe baza unor metode

cantitative, am prezentat un studiu de caz relevant temei propuse și am stabilit concluziile generale asupra temei alese.

Prin demersul științific prezentat mi-am propus să găsesc răspunsul prompt la problemele cu care tinerii se confruntă, de aceea m-am bazat pe o metodologie de cercetare specifică. Pentru a-mi garanta reușita, am descris cât mai concis tema aleasă, anunțând aria generală de cercetare: *Biserica, tinerii, provocările lumii contemporane, sănătatea spirituală și psihică, efectele postmodernismului*. Pe baza temei generale, am abordat lucrarea într-o notă pertinentă, bazându-mă pe surse informaționale dense și pe concluzii ferme. Încadrată preponderent în sfera pastorației creștine, lucrarea a tratat o serie de aspecte din sfera misiologiei, *Responsabilitatea Socială a Bisericii față de noua generație*, din domeniul sociologiei - *Atitudinea tinerilor față de postmodernism și consecințele lui* și din cel al psihologiei - *Familia creștină sub asediul provocărilor societății contemporane*. În ceea ce privește curentul de cercetare predominant, lucrarea de față s-a încadrat într-un demers științific ce s-a dorit a fi pozitiv, nefiind lipsit însă de abordări critice care au avut ca scop explicarea diferitelor concepte cu privire la modul în care tinerii își conturează viitorul sub influența postmodernismului.

Pentru obținerea datelor și, mai apoi, pentru analizarea acestora, am inserat atât metodele calitative, cât și pe cele cantitative. În etapa de colectare a datelor, acestea au fost analizate în permanență, de aceea s-a impus ca ele să fie centralizate și verificate. Analiza datelor s-a realizat chiar și în momentul colectării lor, de aceea am apelat la cercetarea calitativă a acestora. Pentru aceasta, datele au fost simplificate, conceptualizate, transformate, iar informația finală asamblată în forme mai accesibile, fapt ce a permis formularea concluziilor care au fost validate prin comparație.

Cercetarea calitativă are rolul de a genera informații consistente necesare înțelegerii aprofundate și de ansamblu a contextului general, permițând conturarea aspectelor principale a temei cercetate, dar și diagnosticarea situației, identificarea ipotezelor pentru o viitoare cercetare descriptivă sau cauzală. Metoda cantitativă a urmărit ca, prin analiza datelor, să se determine aspectele care descriu variabilele, tendința centrală și răspândirea informațiilor.

La nivelul primului capitol cercetarea realizată a fost una teoretică, bazată pe analiza diferitelor concepte, noțiuni și teorii asupra subiectului ales. Metoda transversală și cea longitudinală au determinat prezentarea nivelului teoretic și empiric al subiectului. Rezultatul a fost unul pozitiv, susținut de realitatea subiectului, de modul în care Biserica

relaționează cu membrii ei, de responsabilitatea pe care o poartă noilor generații de tineri, de lucrarea ei mântuitoare.

În capitolele următoare, am utilizat ca metode de cercetare analiza de conținut, investigația calitativă/teoretică și cea cantitativă/empirică. În acest caz, informațiile analizate au fost obținute prin metoda observației neparticipative și a analizei documentelor. Totodată, am utilizat analiza de conținut care a avut loc în trei etape: preanaliza, exploatarea materialului, prelucrarea și interpretarea rezultatelor. Scopul utilizării acestor metode a fost acela de a prezenta noile ideologii ale societății postmoderne ca reale pericole pentru sănătatea spirituală a tinerilor.

Validarea datelor analizate s-a făcut prin procedură internă, adică prin raportare la fapte, dar și prin procedura externă, prin confruntarea cu rezultate ale altor specialiști care au realizat cercetări similare pe aceeași temă. Validarea externă, deși pare că se rezumă la o anumită categorie socială, *tinerii*, se îndreaptă, de fapt, spre fiecare generație a indivizilor. Particularitatea validării este impusă de aspectele specifice fiecărui demers, de calitățile și competențele cercetătorului, de natura teoriei și a științei la care se raportează cercetarea.

Fezabilitatea cercetării a permis ca datele să fie disponibile și pentru realizarea altor cercetări. Concluzia cercetării a condus pe întreg parcursul lucrării la același rezultat: structura seculară a postmodernismului produce efecte negative asupra sănătății spirituale și psihice a tinerilor. Provocările cu care tinerii se confruntă sunt mereu actuale. Din acest motiv, am încercat să expun, prin notele bibliografice utilizate, noile ideologii ale societății postmoderne. Prezentarea lor în detaliu a demonstrat faptul că acestea pot fi supuse criticii, dacă sunt privite dintr-un punct de vedere sănătos, moral, religios. Deși explorat din ce în ce mai mult, acest spațiu contemporan oferă noi sensuri asupra structurilor ce îl definesc. Încercarea cercetătorilor de a descoperi metodele după care se guvernează este spulberată uneori de capacitatea acestui sistem contemporan de a se actualiza mereu cu noi provocări cărora Biserica trebuie să le facă față.

Concluzii generale, limite și perspective ale cercetării

Tendința societății contemporane de privatizare a normelor morale și canonice, precum și atitudinea opresatoare a acestora în vederea progresului spiritual al tinerilor, au fost determinanții pentru care am început periplul științific de față prezent. Mănat de dorința de a găsi o formulă practică pentru estomparea efectelor negative ale postmodernismului asupra sănătății spirituale și psihice a tinerilor, am găsit în misiologie răspunsul pe care îl căutam. Misiologia este dialogul pe care Biserica îl poartă cu știința, cultura și ideologiile timpului, dar în același timp, ea este o structură bicomponentă deoarece cuprinde atât latura învățătoarească, cât și pe cea practică a adevărilor de credință. Preocupată de elementul descriptiv și normativ al credinței, Biserica încearcă, prin lucrarea sa misionară, să tragă un semnal de alarmă societății, îndemnând-o la discernământ.

Pentru o temă generală ca *Biserica-Tinerii-Societatea*, am dorit să demonstrez că în spatele progresului tehnologic, cultural, științific există un mesaj subliminal care se adresează noilor generații de tineri. Informațiile transmise de către acesta au ca scop modificarea structurii societății tradiționale bazate pe moralitate și valoare. Din acest motiv, am încercat, ca prin elementele de noutate pe care le-am adus, să induc în conștiința societății contemporane faptul că adevărata frumusețe a vieții este reprezentată de sănătatea spirituală, psihică și fizică a membrilor ei, nu de moda vremii.

Definită de o structură sistematică, teza pe care am propus-o prezintă sub forma unui raport efectul experiențelor tinerilor care aleg să trăiască în conformitate cu poruncile lui Dumnezeu sau cu cele propuse de către *Noua Eră*. Discrepanța dintre cele două structuri este evidentă încă de la început. Titlul efectelor produse de către societate este sinonim cu cel al provocărilor, ceea ce denotă faptul că ele au în componența lor elemente negative. În schimb, tinerilor ce aleg să trăiască viața în măsura învățăturilor de credință li se promite o Împărăție a Cerurilor, un loc al veșniciei și al bucuriei. Pentru a elucida această afirmație, mi-am propus ca în fiecare capitol al tezei să elaborez un conținut sub forma *cauză-efect*. Noutatea, pe care am identificat-o ca urmare a cercetărilor, s-a concretizat în cele trei subcapitole cheie ale întregii lucrări: *Premisele responsabilității prin educația religioasă, Dinamismul religios oriental și Divorțul*.

Importanța expunerii unui concept, ca cel al responsabilității misionare prin educația religioasă, poate fi socotită ca un prim pas către un proiect pe care Biserica Ortodoxă Română poate să-l dezvolte la nivel național. Acest proiect se bazează pe

elementele educației creștine și vizează dezvoltarea unui sistem prin care Biserica să le descopere tinerilor capacitatea de a face față provocărilor societății contemporane, dar de a-și creiona, în același timp, un profil misionar intern, ca astfel să transmită și celorlalți din învățăturile primite.

De o importanță asemănătoare este și subiectul dinamismului religios oriental, care a reprezentat pentru mine un amplu efort de a menține în echilibru convingerile personale vizavi de învățăturile expuse de aceste mistici orientale. Îmbrăcate în forme atractive, tehnicile orientale atrag un număr mare de adepți. Din nefericire, o parte dintre ei provin din marea masă creștin-ortodoxă, iar acest fapt determină apariția unui proces de epistemizare a valorilor tradiționale sau altfel spus, spiritualitatea autentică ajunge a fi doar un adjectiv al vremurilor trecute. Focalizându-mă pe această provocare inexplorată încă în literatura de specialitate, am reușit să intru în substratul ideologiilor orientale și să scot la suprafață elementele devastatoare pe care aceste practici le produc asupra modului de relaționare și gândire al tinerilor.

O altă noutate pe care am adus-o în cadrul cercetării mele se bazează pe analiza clară a influenței postmodernismului asupra familiei tradiționale. Importanța acestui studiu a scos la lumină un subiect-pionier pentru teologia ortodoxă românească - divorțul. Lipsa responsabilității soților dublată de incapacitatea lor de a răspunde nevoilor cuplului a provocat o fisură în structura celulei de bază a societății. Din nefericire, această ruptură spirituală și fizică dintre cei doi parteneri a devenit azi o normalitate, de aceea, studiul prezentat se ridică precum un soi de critică împotriva acelor care acordă credit unui astfel de consimțământ. Bazându-mă pe o analiză amănunțită a textului Biblic, am decis să formulez un răspuns ferm împotriva acestui act, răspuns sinonim cu cel din textul de la Marcu 10, 9: „ceea ce a împreunat Dumnezeu, omul să nu despartă”.

În încercarea de a aduce o noutate cercetării, m-am lovit de anumite bariere sau limite. Aprofundarea în exces a unor elemente precum provocările de tip *mass-media* sau cele legate de ideologiile religiilor orientale, ar fi condus tema către o altă zonă de interes, de aceea, mi-am exprimat interesul față de aceste subiecte în mod colateral. Totuși, am încercat să evidențiez în linii mari efectele negative pe care acestea le produc asupra sănătății spirituale și psihice a tinerilor, fără a face referire la aspectele pozitive pe care bunăoară *mass-media* le produce ca mijloc de informare în masă. O altă limită cu care m-am confruntat a fost cea legată de aria de cercetare. În cazul ultimului capitol, *Familia creștină sub asediul provocărilor societății contemporane*, mi-aș fi dorit să expun efectele

negative ce derivă din atitudinea permisivă a societății într-o notă de analiză medicală, prin care să evidențiez derapajele care se produc la nivelul psihicului și fizicului.

În raport cu stadiul cercetărilor altor autori asupra temei propuse, lucrarea se dorește a fi considerată de actualitate sau o nouă perspectivă asupra provocărilor pe care societatea contemporană le îndreaptă spre generațiile de tineri. Desigur, această arie de cercetare oferă un spațiu vast de percepție, dar m-am focalizat pe elementele cheie din viața tinerilor: *educație, mass-media, miraj oriental și familie*. Din acest motiv, mi-am exprimat dorința ca restul elementelor precum: drogurile, vanitatea, abulia, alcoolul, etc. să fie studiate în colaborare cu alți cercetători, iar rezultatele obținute să fie înscrise într-o lucrare reprezentativă pentru tema *Biserică-Tineri-Societate*.

Rezultatul final al cercetării mele se oglindește în cuvintele Sfântului Apostol Pavel: „Nu vă lăsați furați de învățăturile străine cele de multe feluri” (Evrei 13,9), ci „Bucurați-vă pururea. Rugați-vă neîncetat. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu, întru Hristos Iisus, pentru voi. Duhul să nu-l stingeți. Proorociile să nu le disprețuiți. Toate să le încercați; țineți ce este bine; Feriți-vă de orice înfățișare a răului” (I Tesaloniceni 5, 16-22).

Bibliografie

IZVOARE

SURSE:

BIBLIA sau SFÂNTA SCRIPTURĂ, tipărită sub îndrumarea și cu purtarea de grijă a Preafericitului Părinte Teoctist, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, cu aprobarea Sfântului Sinod, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2001.

1. CUVIOSUL PAISIE AGIORITUL, *Cuvinte Duhovnicești - Viața de familie*, traducere în română de Ștefan Nuțescu, București, Edit. Evanghelismos, 2003.
2. MOLITFELNICUL MIC, Tipărit cu binecuvântarea Înalt Preasfințitului Părinte Andrei – Arhiepiscop al Alba Iuliei, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2006.
3. SFÂNTUL AMBROZIE DE LA OPTIMA, *Sfaturi pentru familia creștină*, București, Edit. Platytera, 2006.
4. SFÂNTUL EFREM SIRUL, *Cuvinte și învățături*, Bacău, Edit. Bunavestire, 2006.
5. SFÂNTUL IOAN DE KRONSTADT, *Despre tulburările lumii de astăzi*, traducere în română de Adrian și Xenia Tănăsescu-Vlas, București, Edit. Sofia, 2016.
6. SFÂNTUL IOAN GURĂ DE AUR, *Cuvântări despre viața de familie*, Timișoara, Edit. Învierea, 2005.
7. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, „Liturghia”, în *Carte de rugăciuni cu Liturghia Sfântului Vasile cel Mare*, Sibiu, Edit. Andreiana, 2011.
8. SFÂNTUL VASILE CEL MARE, *Constituțiile ascetice - PSB 18*, traducere în română Iorgu Ivan, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1989.

DICȚIONARE, ENCICLOPEDII, MANUALE

1. BERTHOLET, Alfred, *Dicționarul religiilor*, Iași, Edit. Universității Alexandru Ioan Cuza, 1996.
2. EVSEEV, Ivan, *Enciclopedia Simbolurilor Religioase și Arhetipurilor Culturale*, Timișoara, Edit. Învierea, 2007.
3. LUCY, Niall, *A Dictionary of Postmodernism*, West Sussex, Edit. Wiley Blackwell, 2016.

4. SECRETARIAT GENERAL CONFERENCE OF SEVENTH-DAY ADVENTISTS, *Church Manual*, Maryland, Edit. Review and Harald, 2010.
5. SPIDLIK, Tomas, *Spiritualitatea Răsăritului creștin - Manual sistematic*, Sibiu, Edit. Deisis, 1997.
6. TODORAN Isidor/ZĂGREAN Ioan, *Dogmatica Ortodoxă - Manual pentru Seminariile teologice*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006.

A. LITERATURĂ SECUNDARĂ

MONOGRAFII:

1. AGER Alastair/AGER Joey, *Faith, Secularism and Humanitarian Engadgement*, New York, Edit. Palgrave Macmillan, 2015.
2. BEL, Valer, *Misiune, Parohie, Pastorație - Coordonate pentru o strategie misionară*, Cluj-Napoca, Edit. Renașterea, 2006.
3. BOSCH, David J., *Transforming Mission - Paradigm Shifts in Theology of Mission*, New York, Maryknoll, Edit. Orbis Books, 1991
4. CHARLES, Scott E., *Living With Indifference*, Bloomington, Edit. Indiana University Press, 2007.
5. CLOWNEY, Edmund P., *The Church - Contours of Christian Theology*, Illinois, Edit. InterVarsity Press, 1995.
6. DANCĂ, Wilhelm, *Faith and Secularization - A Romanian Narrative*, Washington, Edit. The Journal For Research in Values and Philosophy, 2014
7. EVDOKIMOV, Paul, *Taina iubirii - Sfințenia unirii conjugale în lumina tradiției ortodoxe*, București, Edit. Christiana, 1994.
8. FERRE, F.S. Nels, *A Theology for Christian Education*, Philadelphia, Edit. The Westminster Press, 1967.
9. FISCHER, John Martin, *My Way - Essays on Moral Responsability*, Oxford, Edit. Oxford University Press, 2006.
10. GERSON, Kathleen, *The Unfinished Revolution - How a New Generation in Reshaping Family, Work, and Gender in America*, Oxford, Edit. Oxford University Press, 2010.
11. HIEBERT, G. Paul, *The Gospel in Human Contexts - Anthropological Explorations for Contemporary Missions*, Michigan, Edit. Baker Academic, 2009.

12. HIMCINSCHI, Mihai, *Biserica în societate - Aspecte misionare ale Bisericii în societatea actuală*, Alba-Iulia, Edit. Reîntregirea, 2006.
13. ILUȚ, Petru, *Sociopsihologia și Antropologia familiei*, Iași, Edit. Polirom, 2005
14. JONES David Martin/SMITH Mike L.R, *Sacred Violent, Political Religion in a Secular Age*, New Yorh, Edit. Palgrave Macmillan, 2014.
15. JURCAN, Emil, *Maestrul Oriental și duhovnicul creștin*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2002
16. KAGELER, Len, *The Youth Ministry Survival Guide*, Michigan, Edit. Zondervan, 2008.
17. LEVY, Neil, *Cousciousness – Moral Responsibility*, Oxford, Edit. Oxford University Press, 2014.
18. MEYENDORFF, John, *The Orthodox Church - It's Past and It's Role in the World Today*, New York, Edit. St. Vladimir's Seminary Press, 1996.
19. NICOARĂ, Simona, *O istorie a secularizării - De la cetatea lui Dumnezeu la cetatea oamenilor*, Cluj-Napoca, Edit. Accent, 2005.
20. OESTREICHER, Mark, *Youth Ministry*, Michigan, Edit. Zondervan, 2008.
21. PAPADAKIS, Vasilios, *Teologia Ortodoxă despre divorț*, Galați, Edit. Egumenița, 2011.
22. PIPER, John, *Let the nations be glad! The supremacy of God in Missions*, Michigan, Edit. Baker Books, 1993.
23. POPESCU, Ion, *Ortodoxie și Postmodernism*, Argeș, Edit. Paralela 45, 2005.
24. Remete, George, *Cunoașterea prin tăcere*, Alba Iulia, Edit. Reîntregirea, 2011.
25. ROSATI, Massimo, *The Making of a Postsecular Society*, Surrey, Edit. Ashgate Publishing Limited, 2015.
26. SAMUEL Vinay/SUGDEN Chris, *Mission as Transformation - A theology of the whole gospel*, Oxford, Edit. Regnum Books International, 1999.
27. STAMOOLIS, J. James, *Eastern Orthodox Mission Theology Today*, New York, Maryknoll, Edit. Orbis Books, 1986.
28. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă - Vol. III*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1997.
29. STĂNILOAE, Dumitru, *Teologia Dogmatică Ortodoxă - Vol. III*, București, Edit. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 2003.
30. THACHER, Justin, *Postmodernism and the Ethics of Theological Knowledge*, Hampshire, Edit. Ashgate Publishing Company, 2007.

31. TIA Christian/GEORGIU Gurie, *Despre mântuirea sufletului în era post industrială*, Craiova, Edit. Info, 2001.
32. WRIGHT, E. Eric, *A Practical Theology of Missions - Dispelling the Mystery, Recovering the Passion*, Leominster, Edit. Dayone Publication, 2010.
33. YANNARAS, Christos, *Orthodoxy and the West*, Massachusetts, Edit. Holy Cross Orthodox Press, 2006.
34. ZETEA, Simona Ștefana, *Biserica - Indiferentismul religios, un destin implacabil al Bisericii sau o chemare la reînnoire?*, Târgu Lăpuș, Edit. Galaxia Gutenberg, 2007.
35. ZIZEK Slanoj/SANTENER L. Eric/REINHARD Kenneth, *The Neighbor*, Chicago, Edit. The University of Chicago Press, 2005.

STUDII ȘI ARTICOLE:

1. ADAMS Rebecca/PERSINGER James, „School Support and Same-Sex Parents”, în *Communique*, 42/2013.
2. BARRILLO, Daniel, „Pluralisme conjgal ou hiérarchie des sexualités - La reconnaissance juridique des couples homosexuels dans l'Union Européene”, în *McGill Law Journal*, 46/2011.
3. CĂLINA, Gelu, „Câteva note despre teocrație și evoluția relațiilor dintre Stat și Biserică”, în *Analele Universității din Craiova*, Seria Istorie, 2/2011.
4. CHING Lin Ying/HSIN Lin Chisen, „Impetus for worship - An Exploratory study of adolescent's Idol Adoration Behaviours” în *Adolescence*, 42/2007
5. DANIELS Kevin/ARCHIBALD Paul, „The Levitical Cycle of Health - the Church as a Public Health Social Work Conduit for Health Promotion”, în *Social Work & Christianity*, 1/2011.
6. EHRENBERG, Rachel, „What a Facebook „Like” Reveals”, în *Science News*, 183/2013
7. FESHBACK Seymour/TANGNEY June, „Television Viewing and Aggression - Some Alternative Perspectives”, în *Perspectives on Pshyological Science*, 3/2008.
8. FRENGEL, Carolyn, „Practicing Religion in the Age of Media - Explorations in Media, Religion and Culture”, în *American Studies International*, 2003.

9. GIBBS, Eddie, „Preparing Leaders for an ”Emerging” Church”, în *Mission to the World - Communicating the Gospel in the 21st Century - Essays in honour of Knud Jorgensen*, Oxford, Edit. Regnum in cooperation with Egede Institut and Areopagos, 2008.
10. GOLDSCHIEDER Frances/KAUFMAN Gayle, „Single Parenthood and the Double Standard”, în *Fathering*, 4/2006.
11. HARR, Kesket, „Scars of the Soul – Het Refusal and Spiritual Abuse in Orthodox Jewish Communities”, în *Nasim*, 31/2017.
12. ISTODOR, Gheorghe, „Postmodernismul - provocarea majoră pentru misiunea Bisericii creștine”, în *Simpozionul Modernism, Postmodernism și Religie*, Iași, Edit. Vasiliana, 2005.
13. JURCAN, Emil, „Familie și sex în feminismul teologic contemporan”, în *Credința Străbună*, 10/2000.
14. KELLY, Fiona, „Parent Families Under British Columbia's New Family Law Act - A Challenge to the Supremacy of the Nuclear Family or a Method by Which to Preserve Biological Ties and Opposite Sex Parenting”, în *UBC Law Review*, 44/2013.
15. LEE Debra/DUNCAN Judith, „On Our Best Behaviour - Lesbian Parented Families in Early Childhood Education”, în *Early Childhood Folio*, 12/2008.
16. LEE, M. Philip, „A Review of Xq28 And The Effect On Homosexuality”, în *Interdisciplinary Journal Of Health Sciences*, 1/2010.
17. MEYEL, Birgit, „Media and the Sense in the Making of Religious Experience - An Introduction”, în *Material Religion*, 4/2008.
18. MUREȘAN, Radu, „Provocări și perspective ale Bisericii Ortodoxe în Uniunea Europeană”, în *Biserica Ortodoxă în Uniunea Europeană – Contribuții necesare la securitatea și stabilitatea europeană*, București, Edit. Universității din București, 2006.
19. NICOLESCU, Răzvan, „Visual Postings - Looking for The Good”, în *Social Media in Southeast Italy*, Edit. UCL Press, 2016.
20. OLARINMOYE Olesan S. Asekun/ASEKUN O.Esthen /ADEBIMPRE Wasiu O./ OMISORE G. Akin, „Effect of Mass-media and Internet on Sexual Behaviour of Undergraduates in Osogdo Metropolis, Southwestern Mignia”, în *Adolescent Health, Medicine and Therapeutics*, 5/2014.
21. PHILLIPS, Rick, „Can Rising Rates of Church Participation be a Consequence of

- Secularization?”, în *Sociology of Religion*, 2/2004.
22. REMETE, George, „Planningul familial”, în *Familia și Viața*, București, 2001.
23. RICHTER David/LEMOLA Sakari, „Growing Up With a Single Mother and Life Satisfaction in Adulthood - A Test of Mediating And Moderating Factors”, în *PLOS One*, 12/2017.
24. SNIJDERS, A. B. Tom, „Statistical Models of Social Networks”, în *Annual Review of Sociology*, 37/2011.
25. TRAMMELL, Y. Jim, „The Grandest - Most Compelling Story of all time - Dominant Themes of Christian Media Marketing”, în *Journal of Religion and Popular Culture*, 26/2014.
26. WAGENER Linda Mans/FURROW James L./KING Pamela Ebstyne/LEFFERT Nancy/BENSON Peter, „Religious Involvement and Developmental Resources in Youth”, în *Review of Religious Research*, 44/2003.
27. ZUCKERMAN, Phil, „Secularization - Europe-Yes, United States-No”, în *The Skeptical Inquirer*, 2/2004.